

Vitrina ε. Miralles i l'Institut

«El pare s'estimava l'Institut i creia en la feina que fa la institució, pel que representa per al país i per a la seva llengua.» (Eulàlia Miralles)

Carles Miralles va ser una persona molt activa i implicada en l'àmbit institucional. L'any 1979 va ser qui va tenir la idea de crear la Societat Catalana d'Estudis Clàssics, filial de l'IEC, de la qual va ser-ne el president fins al 1992, i fou director de la revista *Ítaca: quaderns catalans de cultura clàssica*, òrgan d'aquesta societat.

Membre numerari de l'IEC, va ser secretari de la Secció Filològica del 1995 al 1998, sota la presidència de Joan A. Argenter. El 1995, va pronunciar el seu primer discurs davant del ple de l'Institut, amb el títol: "“Servir el bé comú quan l'hora arriba és llei de tota democràcia”. Aproximació a l'humanisme de Lluís Nicolau d'Olwer". Nicolau va ser un referent per a Miralles, una de les seves *fidelitats* - en paraules de Mariàngela Vilallonga – juntament amb Joan Maragall, Carles Riba, Eduard Valentí o Joaquim Molas.

El 1998 va ser nomenat Secretari General de l'IEC, mentre era president Manuel Castellet, càrrec que exercí fins el 2002.

Amb el discurs *Virtut de la paraula, virtut de la poesia* encarregat per la Presidència de l'Institut per a la diada de l'11 de setembre de 2013, Miralles acceptava que el seu servei al país passava per la paraula, per la poesia.

Vitrina ζ. El trio de la benzina (Miralles, Parcerisas i Sobrer) i altres amics

J. M. Sobrer i Carles Miralles es van conèixer l'any 1960, quan estudiaven preuniversitari, en una tertúlia literària que es feia els dissabtes a la tarda en un bar de la plaça de l'Àngel. Després, van fer amistat amb en Francesc Parcerisas i tots tres (el trio de la benzina) comentaven els llibres que llegien paral·lelament. Sobrer i Parcerisas s'interessaven per les novetats anglosaxones i Miralles per les franceses i italianes.

Referint-se a Antoni Comas, que va ser professor i amic seu, Miralles deia:

“Jo el reconec com a mestre i he de dir que per a mi la seva amistat fou sempre important, fins i tot a les èpoques que ens vam tractar menys; ell la cultivà, aquesta nostra amistat, com solia fer-ho tot, sense donar-se importància –malgrat que era tretze anys més gran que jo i molt el que m'ensenyà a canvi

de no res–, i després amb lleialtat”. [“Fragments d'una evocació d'Antoni Comas”. Text inèdit per a una Miscel·lània d'homenatge a Antoni Comas, que havia de publicar l'Ajuntament de Mataró el 1993].

També compartí una gran amistat amb Marta Pessarrodona, Lali Vintró, Nicole Loraux, Vittorio Citti i Enzo Degani, entre d'altres.

Vitrina η. La xarxa de relacions professionals

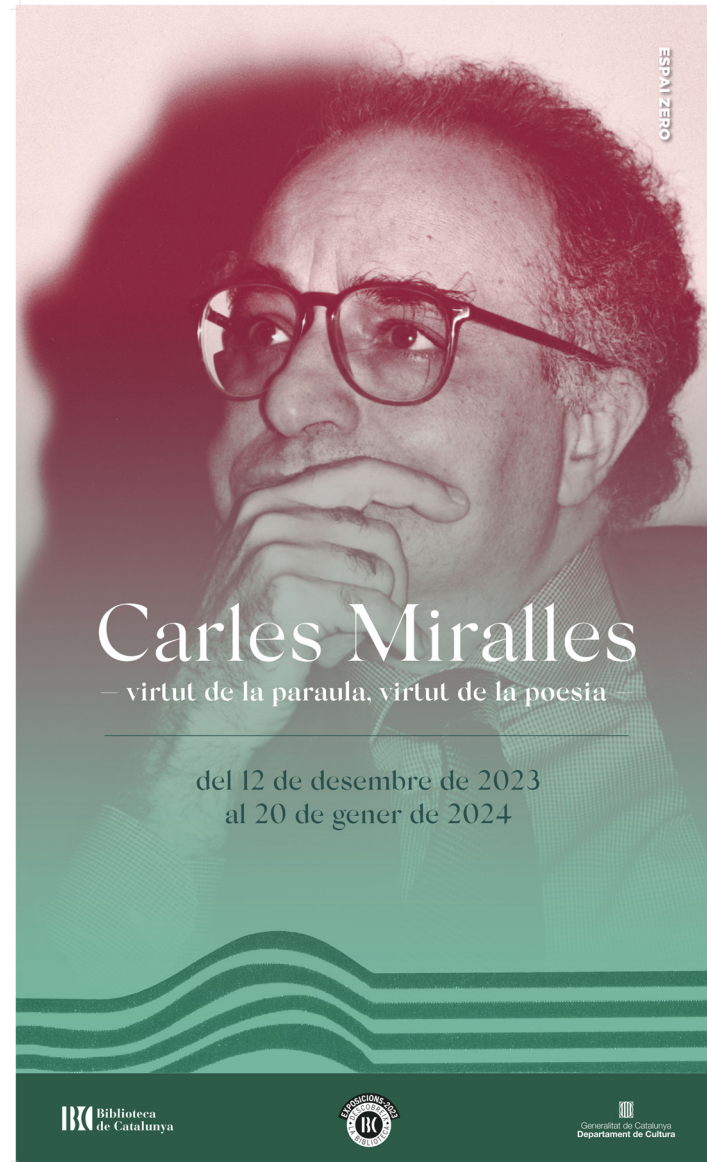
“Per les vies de recerca que ha obert, el qualificà d'Orfeu de l'Empordà, per la projecció internacional, de Perseu, i per la fortalesa en la lluita contra el dragó, de Jàson”. Així va definir Emilio Suárez a Carles Miralles, a l'homenatge que va tenir lloc el 8 de juny de 2005 a l'Aula Magna de la UB. (Eulàlia Vintró. “Homenatge al Dr. Carles Miralles”. *Estudis Romànics*, 2005, vol. 27, p. 546-547)

“I retrobes els teus ulls a les fulles
del plàtan. I reprens a caminar”

Darrers versos del poema “Un vell plàtan, des del carrer”
Carles Miralles. *La ciutat dels plàtans*, 1995.

 Biblioteca de Catalunya
Carrer de l'Hospital 56 - 08001 - Barcelona
Tel. 93 270 23 00 - A/e: bustia@bnc.cat

www.bnc.cat

ESPAI ZERO

Carles Miralles

— virtut de la paraula, virtut de la poesia —

del 12 de desembre de 2023
al 20 de gener de 2024

 Biblioteca de Catalunya

Horari de visita

De dilluns a divendres, de 9 a 20 h.
Dissabtes, de 10 a 14 h.

Carles Miralles

Virtut de la paraula, virtut de la poesia

L'abril de 2018, la família de Carles Miralles va donar a la Biblioteca de Catalunya el seu fons personal per tal que fos processat, conservat i difós. Aquella primavera s'inicià, doncs, el periple que conclou amb aquesta exposició que tenim el goig de presentar.

Carles Miralles (Barcelona, 1944-2015) va ser poeta. Carles Miralles va ser hel·lenista, traductor, editor i crític literari. Carles Miralles va ser catedràtic de Filologia grega i vicerector de la Universitat de Barcelona. Carles Miralles va ser un gran estudiós de la literatura catalana. Carles Miralles va ser el primer president de la Societat Catalana d'Estudis Clàssics, i secretari de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. Carles Miralles va servir al seu país buscant sempre l'excel·lència i alhora la divulgació. Carles Miralles va deixar una empremta inesborrable arreu per on va passar. I sobretot va ser –tal com familiars, amics i col·legues ens ho transmeten– un gran ésser humà.

El Fons Carles Miralles conté documentació majoritàriament de caràcter professional relacionada amb la seva activitat acadèmica (docència, IEC, conferències i seminaris), i obra pròpia de creació i d'investigació. L'apartat més extens és el de la producció intel·lectual dedicada a les literatures grega i neogrega, llatina, catalana, i a la crítica i teoria literàries. S'hi pot trobar també obra d'altri relacionada amb les seves recerques i altres documents bibliogràfics com fullets i reculls de premsa reunits al llarg de la seva trajectòria professional. Completa el llegat una part de la seva correspondència.

«Virtut de la paraula, virtut de la poesia» és el títol del discurs patriòtic que Miralles va escriure per a la diada de l'11 de setembre de 2013, encàrrec de la Presidència de l'IEC. L'hem adoptat com a subtítol perquè ens sembla il·luminador, tant el lema com tot el seu discurs on cada paraula destil·la poesia, saviesa i humanitat.

Volem agrair a la família Miralles-Jori la seva disponibilitat i ajuda per realitzar aquesta exposició, la darrera que es fa el 2023 a l'Espai Zero de la Biblioteca de Catalunya. Tal com el curs de l'any s'acaba, es tanca un cicle per donar pas al següent, on els papers de Carles Miralles –ja disponibles i a l'abast dels investigadors– de ben segur inspiraran moltes odissees a les futures generacions.

Isabel Gàlvez i Lourdes Martín (Secció de Manuscrits)

Pilar González (Secció de Col·leccions Generals)

Vitrina α. La universitat: formar-se i formar

Carles Miralles es llicencià en Filosofia i Lletres (Secció de Filologia Clàssica) per la Universitat de Barcelona el 1966, i l'any següent, ja era doctor, després d'haver guanyat diversos premis de llicenciatura i de doctorat. La seva tesi doctoral, un estudi sobre el Prometeu d'Èsquil, va obtenir el Premi Extraordinari de Doctorat i va ser publicat per Ariel el 1968.

Josep Alsina i Antoni Comas van ser els seus mestres de referència. “Quan fou l'hora per a mi de triar entre Clàssiques i Romàniques, Comas m'aconsellà de fer Clàssiques”. [Fragments d'una evocació d'Antoni Comas”. Text inèdit per a una Miscel·lània d'homenatge a Antoni Comas, que havia de publicar l'Ajuntament de Mataró el 1993].

Aviat, essent encara estudiant, va fer de professor ajudant, i el 1982 ja era catedràtic numerari de Filologia Grega de la Universitat de Barcelona i del 1981 al 1986 en va ser vicerector.

A la universitat compartia l'afició al teatre amb altres estudiants i el 1963, sota la direcció d'Adrià Gual, van representar *El Caballero de Olmedo* al Lluïsos de Gràcia.

El darrer curs de facultat va pronunciar la seva primera conferència sobre Foix i va escriure un article sobre Carles Riba i les Elegies de Bierville, que publicà a la revista *Ínsula*.

Miralles va desenvolupar la seva activitat com a professor i hel·lenista a la Universitat de Barcelona fins al final de la seva vida.

Vitrina β. Hel·lenista, editor i traductor

A Carles Miralles, que tenia uns interessos intel·lectuals molt amplis, la poesia era el gènere que més l'interessava.

Va ser l'editor a Curial de les traduccions de les tragèdies de Sòfocles i Eurípides de C. Riba que havien restat inèdites. També va ser traductor i editor de Xenofont d'Efes i dels *Mimiàmb*s d'Herodes a la Fundació Bernat Metge. Traduí també Menandre, Eurípides i Plató.

Va formar part d'infinat de consells assessors i comitès científics de revistes, on publicà els seus articles, i participà activament en molts congressos i conferències. Conreà la perspectiva historicoantropològica iniciada per Bruno Gentili a l'Escola d'Urbino, que va aplicar a tota la poesia grega. Treballà amb l'escola de París (Jean-Pierre Vernant, Pierre Vidal-Naquet, Nicole Loraux, etc.) i Vittorio Citti (Universitat de Trento), amb qui preparava l'edició de les *Suplicants* d'Èsquil.

S'interessà també en els poetes neogrecs com Elitis o Seferis, de qui en traduí *Mithistòrima*, editat per Quaderns Crema, el 1980.

Miralles, a part de ser un gran especialista i erudit, va sentir la necessitat de difondre els clàssics, i fruit d'aquesta necessitat va

reescriure i posar al dia en català la seva obra *Come leggere Omero* (Milà, 1992), amb el títol *Homer* (Empúries 2005), per facilitar la lectura de les epopeies homèriques.

Vitrina γ. La literatura catalana

“Entre les literatures que no són la grega, he estudiat amb dedicació més constant la catalana, i espero poder dedicar-m'hi encara en el futur. En primer lloc, i senzillament, perquè trobo que és una literatura important i perquè m'interessa; senzillament però no únicament, al capdavant, la meua és una generació que en un moment determinat considerà un deure el coneixement que li havia estat sistemàticament negat del propi passat, de la pròpia literatura, sobretot, en el meu cas, en el d'una persona tocada des de ben jove d'inquietuds literàries, així en dèiem aleshores” (del pròleg d'*Eulàlia. Estudis i notes de literatura catalana*)

Per a Carles Miralles, *Les Elegies de Bierville* de Carles Riba era l'obra més important de la literatura catalana del segle XX, i el seu autor, el que més el va marcar intel·lectualment.

Amb la Carmina Jori va preparar les edicions crítiques de l'*Antígona* (Barcelona, Ed. 62, 1993) i *Les roques i el mar, el blau* (Barcelona, Ed. 62, 1996) d'Espriu.

Riba, Espriu i Foix van ser tres grans referents de la poesia catalana contemporània per a Miralles, i va publicar un llibre per a cada autor amb el títol *Sobre Foix, Sobre Riba i Sobre Espriu*.

Miralles sentia una gran admiració per la figura i l'obra de Lluís Nicolau d'Olwer, i sempre en va ser un referent, que al seu torn, conduí les seves passes a Lluís Segalà.

Vitrina δ. Miralles poeta

“Tinc la impressió d'haver començat a fer poemes perquè el que no era fos; perquè almenys en quedés el poema, del que no era i jo trobava que havia de ser. Després, de mica en mica, perquè el poema em fes entendre el que no sé o el que no se'm fa entenedor o em refuso a entendre; o bé el que l'esforç, el plaer de l'escriptura hi fa aparèixer, a voltes, pels mots o més enllà dels mots, de la bellesa. I en el que és bell incloc el que és ver i el que és just, que sovint són l'amor i el dolor, tan nets, a revelar, a fer emergir de l'aigua indiferent i soma, càlida, que ens els té submergits dins del pou de la vida de cada dia.”

Carles Miralles. “Sobre poesia i sobre la meua poesia”. *Els Marges*, 82, primavera 2007